

עשור בטיפוח אגוזי-אדמה בישראל, תשמ"א - תש"ן

(תקציר הרצאה)

יצחק ש. ולרשטיין, שושנה קאן
המכון לגידולי שדה, מינהל המחקר החקלאי

הזן **שש** מסוגל לנבט בטמפרטורות נמוכות, ולכן אפשר לזרוע אותו מוקדם יותר בעונה ולאסוף יכול לפני גשמי הסתיו, אף שאינו בכיר. תרמיליו גדולים מאוד, והוא זן איכותי, בעל תכונות טעם מיוחדות והרכב כימי המקנה לו פוטנציאל מיוחד, כזן איכות לייצור מוצרים מיוחדים.

הזן **אלי** מסוגל אף הוא לנבט בטמפרטורות נמוכות, והוא עתיר יכול של תרמילים גדולים.

הזן **זכריה** עתיר יכול, משתווה ביכוליו לזן שולמית, עם יתרונות מבחינת גון הקליפה ובעל עמידות יחסית לכתמי תרמיל למחלות קרקע.

במהלך העבודה טופחו 9 קווים נוספים עתירי יכול ובעלי תרמילים גדולים, חלקם בכירים. 2 מביניהם, המצטיינים ביכול, בגודל התרמיל ובאיכות, ואחד מהם כנראה גם עמיד לפוזריום ולדוררת - יוגשו לרישום כזנים חדשים בשנת 1992.

במטרה להגדיל את הכנסת החקלאים מגידול אגוזי-ארמה לייצוא בקליפה מישראל - הוחל בעבודת טיפוח אגא"ד בשנת תשמ"א. בעת ההיא גידלו אגא"ד על כ-50,000 דונם, את הזן שולמית בלבד. המגבלות העיקריות בגידול אגא"ד היו - טמפרטורות קרקע נמוכות בתקופת האביב, וגשמי סתיו מוקדמים בזמן האסוף. המחר לתרמילים מסווג לפי גדלם וצורתם: בעד תרמיל גדול - תמורה רבה יותר. בזן שולמית - כ-20% תרמילים גדולים בסיווג ג'אינט. הזן בכיר ועתיר יכול. במסגרת עבודת הטיפוח הוחל במקביל בשני מהלכים: מהלך לטווח קצר - טיפוח על-ידי ברירה בחומר גנטי קיים; מהלך לטווח ארוך - טיפוח על-ידי הכלאות.

במהלך העבודה טופחו, נרשמו והוצאו לגידול, לחקלאים, 4 זנים חדשים: הזן חנוך - בשנת 1986, והזנים שוש, אלי וזכריה - בשנת 1988.

הזן **חנוך** - אפיל, עתיר יכול ובעל תרמילים גדולים - נכנס לגידול בעיקר בצפון הנגב, איזור שבו מעטים הסיכויים לגשמים מוקדמים. משנת 1989 תופס זן זה כ-30% משטח גידול אגא"ד בישראל.